

2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Медичні кадри та мережа закладів охорони здоров'я системи МОЗ України за 2022-2023 роки К.2024. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/MMXXIII.html>
4. Якість життя населення України та перші наслідки війни: монографія. Київ: Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім.М.В. Птухи. Електронне видання. 2023. 191 с.

УДК 330.342.146:005.56

Рибак Н.О., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В країнах із соціально орієнтованою ринковою економікою формується принципово новий тип соціально-трудових відносин і якісно новий принцип регулювання цих відносин. Саме соціальне партнерство відіграє важливу роль у системі соціально-трудових відносин країни, забезпечуючи ефективне функціонування підприємств та організацій, які повинні впроваджувати в життя ефективну соціальну політику.

Ключові слова (Key words): соціальне партнерство, соціальний діалог, партнерські відносини, соціально-економічний розвиток суспільства, нормативна та правова база.

Найважливішими завданнями українського соціуму є забезпечення сталого економічного зростання, досягнення європейських стандартів буття. Важливою передумовою переходу до соціально орієнтованої економіки є соціальне партнерство, в якій суспільство розглядається як головний чинник соціального поступу та економічного розвитку. Соціальне партнерство є засобом розвитку нових форм взаємодії бізнесу, соціуму та держави. Головна сфера реалізації соціального партнерства – сфера соціально-трудових відносин, вона є невід'ємною частиною регулювання національного ринку праці на соціальних засадах [1].

Соціальне партнерство – це невід'ємна риса соціальної держави, яка використовується для вирішення соціальних проблем і забезпечення її соціально-економічного розвитку з урахуванням:

- інтеграції національної економіки в глобальний світовий соціальний простір;
- забезпечення політичної стабільності й соціально-економічного зростання в результаті зміцнення трудового потенціалу, ефективного соціального захисту і гарантованих державних соціальних стандартів для населення;
- інституціональної підтримки й сталого інноваційно-інвестиційного поступу;
- посилення соціальної відповідальності та активізації соціального підприємництва та ін. [3].

Для України становлення соціального партнерства та перехід до соціального діалогу обумовлені потребою згладжування тих труднощів, які виникли в соціальній сфері, зокрема: високий рівень безробіття та посилення

неформальної зайнятості, деформація трудового потенціалу, невисокі стандарти якості життя і соціального захисту населення, неналежні умови праці, трудова міграція кваліфікованих фахівців за кордон тощо.

Соціальне партнерство у вузькому значенні – це вияв партнерських стосунків у соціально-трудовій сфері між працедавцями (підприємцями, якщо це приватна сфера, і адміністрацією, директором підприємства в інших сферах), об'єднаннями працівників і державними органами. Соціальне партнерство в широкому розумінні – це партнерство соціальних груп; міжсекторна взаємодія між третім сектором (недержавні організації), державою і бізнесом.

В економічній літературі соціальне партнерство визначається як відносини між основними соціальними групами суспільства в здійсненні певного соціального порядку, побудованого на можливості та необхідності врахування і реалізації інтересів сторін на основі згоди та взаєморозуміння [4]. Соціальне партнерство сприяє створенню різноманітних громадських організацій та об'єднань, укладанню відповідних угод і договорів між ними та центральними і місцевими органами влади. Усе це формує підґрунтя для виникнення та функціонування механізмів громадянського суспільства, які дають можливість різним соціальним групам зі специфічними інтересами формувати стійкі соціальні спільноти та забезпечувати соціальну стабільність [3].

Отже, соціальне партнерство – це окремий різновид суспільних взаємин, за котрого досягається певний баланс у реалізації головних зацікавлень найважливіших соціальних груп суспільства.

Інститут соціального партнерства складається із сукупності соціальних суб'єктів, до котрих зараховують: працівників, роботодавців, підприємства та організації, громадські об'єднання, навчальні заклади тощо та державу - в особі конкретних державних органів. Функцію соціального партнерства виконують представницькі органи – профспілки, об'єднання роботодавців, органи державного управління та місцевого самоврядування. Діяльність кожного із суб'єктів партнерства має певні особливості, що впливають на виконання функції партнерства та їхню роль у цьому процесі.

Чинниками його формування перш за все є суспільна та індивідуальна свідомість і перехід до культури злагоди. Одним з ключових чинників виникнення соціального партнерства стала науково-технічна трансформація, в результаті якої зросли вимоги до якості робочої сили, виникла потреба в гуманізації взаємин між найманими працівниками і роботодавцями.

Соціальне партнерство формується як особлива, потрібна складова ринкових взаємин. Це – стосунки між найманими працівниками та власниками підприємств (роботодавцями). Наймані працівники через свої об'єднання (профспілки) та власники засобів виробництва через свої представницькі органи є двома сторонами соціального партнерства на різних рівнях: від виробничого до загальнонаціонального. Третьою особливою стороною є держава і місцеве самоврядування, які встановлюють правила гри для двох інших сторін соціального партнерства і для органів влади.

Головним інструментом соціального партнерства є колективно-договірне врегулювання соціально-трудових взаємин, яке втілюється через систему угод на державному, галузевому, територіальному, професійному рівнях, а також за допомогою укладання колективних договорів на підприємствах, в організаціях та установах. Зміст колективних угод не охоплює всі важливі аспекти соціально-трудових відносин, у зв'язку з чим не гарантується достатній соціальний захист, не відбувається належна підтримка та збереження знань і навичок найманих працівників.

Головною метою соціального партнерства є гарантування сталого розвитку соціально-трудових взаємин, важливе визначення умов, відповідно до котрих такий розвиток може стати можливим.

Цілями соціального партнерства у трудовій сфері є: формування механізму колективно-договірного регулювання соціально-трудових взаємин; забезпечення зайнятості та соціального захисту населення, охорони й безпеки праці; професійне навчання працівників; збереження трудового потенціалу суспільства; поетапне підвищення доходів робітників на основі зростання продуктивності праці; підвищення ефективності виробництва.

Формування взаємин соціального партнерства пов'язано з такими складниками забезпечення його існування:

- 1) визначення сукупності відносин соціального партнерства і їхньої класифікації за інтересами, цілями і завданнями, правовим та інформаційним забезпеченням;
- 2) побудова моделі соціального партнерства з урахуванням виявлених суб'єктів взаємодії;
- 3) установлення принципів, умов соціального партнерства, його тимчасових і змістових процедур;
- 4) створення спеціалізованих органів, що забезпечують реалізацію партнерських відносин і досягнутих домовленостей;
- 5) наділення повноваженнями спеціальних державних органів з контролю за виконанням досягнутих домовленостей і арбітражу [2].

Одними з головних проблем у сфері соціального партнерства в Україні, що потребують якнайшвидшого розв'язання, є відсутність відповідної правової та нормативної бази, яка не дає можливості гарантувати виконання укладених колективних договорів; відсутність санкцій за невиконанням прийнятих у результаті переговорів рішень; нездатність партнерів досягати компромісів у вирішенні проблем; слабка матеріальна основа соціального партнерства; слабкість профспілок та недостатня організованість роботодавців.

Список літератури

1. Inshyn M., Kovalenko R., Denysyuk M., Tseligka E. For-F mation and establishment of the legal concepts of social dialogue and social partnership in the field of labor in Ukraine. *Cogent Arts & Humanities*. 2020. Vol. 7. Iss. 1. Art. 1846255. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2020.1846255>

2. Савранська Г. М. Розвиток національної моделі соціального партнерства у контексті забезпечення соціальної безпеки України. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej18/PDF/18.pdf>
 3. Спасів Н., Кулина Г., Лубкей Н. Соціальне партнерство як імператива соціально-економічного розвитку України. Вісник економіки, 2021. №3. С. 8-19. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.008>
 4. Шапоренко О. Соціальне партнерство у вирішенні соціально-трудових конфліктів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/5.pdf
- УДК 340.342.134

Рибак Н.О., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна
nadia.rybak0315@gmail.com

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В інформаційному суспільстві основою і рушійною силою економічного розвитку і процвітання стають знання і інформація. Інформація стає головним соціальним ресурсом, що допомагає людині адаптуватися до життя в умовах постійних змін..

Ключові слова: освіта, інформаційне суспільство, інформація, інформаційні технології, інновації.

UDC 340.342.134

Rybak N.O., Ph.D. in Economics

Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkva, Ukraine
nadia.rybak0315@gmail.com

STRENGTHENING THE ROLE OF EDUCATION IN THE INFORMATION SOCIETY

In the information society, knowledge and information become the foundation and driving force of economic development and prosperity. Information becomes the main social resource that helps people adapt to life in conditions of constant change.

Keywords: education, information society, information, information technology, innovation.

Соціально-економічний потенціал суспільства визначається ступенем розвитку низки сфер життєдіяльності людей, ключовими серед яких є освіта, наука, культура і мистецтво, які тісно взаємозв'язані між собою. Серед названих сфер освіти надається особлива роль, оскільки вона створює базу для розвитку всіх інших і є скріплюючим компонентом потенціалу.

Під визначенням освіти у ХХІ столітті розуміється система знань та навичок, оволодіння якими забезпечує розвиток інтелектуальних і духовних здібностей особистості, формування основ світогляду та моралі, підготовку до життя та праці.

У ХХІ столітті, завдяки технічному прогресу, науковим відкриттям і підвищеному рівню знань, потік інформації швидко збільшується й стає